

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан соціально-гуманітарного факультету
[Підпис]
Оксана ГОМОТЮК
« 31 » *[Підпис]* 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. проректора з науково-педагогічної роботи
[Підпис]
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« 31 » *[Підпис]* 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Навчально-наукового інституту новітніх освітніх технологій
[Підпис]
Святослав ПИТЕЛЬ
« 31 » *[Підпис]* 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «**КЛАСТЕРИ В ТВОРЧІЙ ІНДУСТРІЇ**»

Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)

Галузь знань: 06 «Журналістика»

Спеціальність: 061 «Журналістика»

Освітньо-професійна програма: «Правова журналістика»

кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС	Тренінг, КПЗ	Самост. робота студ. (год.)	Разом	Залік (сем.)
денна	4	7	28	12	2	6	102	150	7
заочна	4	7	8	4	-	-	138	150	7

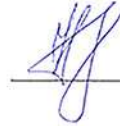
Тернопіль – 2023

31.08.2023
[Підпис]

Робоча програма розроблена кандидатом історичних наук, доцентом
Оленою СТЕФАНІШИН

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри інформаційної та
соціокультурної діяльності, протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Завідувач кафедри, к. іст. наук, доцент

Ірина НЕДОШИТКО

Розглянуто та схвалено ГЗС з журналістики, протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Керівник ГЗС,
к. наук із соц. комунікацій

Людмила КОМНІЯРСЬКА

Гарант ОПІ,
к. наук із соц. комунікацій

Людмила КОМНІЯРСЬКА

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Кластери в творчій індустрії»

1. Опис дисципліни «Кластери в творчій індустрії»

Дисципліна «Кластери в творчій індустрії»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 06 «Журналістика»	Статус дисципліни <i>вибіркова</i> Мова навчання <i>українська</i>
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність 061 «Журналістика»	Рік підготовки: <i>Денна – 4</i> <i>Заочна – 4</i> Семестр: <i>Денна – 7</i> <i>Заочна – 7</i>
Кількість змістових модулів – 3	Освітньо-професійна програма: «Правова журналістика»	Лекції: <i>Денна – 28 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 12 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин – 150	Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)	Самостійна робота: <i>Денна – 102 год.</i> <i>Заочна – 138 год.</i> Тренінг, КПЗ – 6 год. Індивідуальна робота: <i>Денна – 2 год.</i>
Тижневих годин – 12, з них аудиторних – 4		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання дисципліни «Кластери в творчій індустрії»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою даного курсу є формування системи теоретичних знань і опанування практичними навичками щодо цілісного розуміння процесу кластеризації, формування та функціонування кластерів у сфері творчих (креативних) індустрій як України, так і зарубіжних країн, кластерної політики та кластерного менеджменту, механізмів та інструментарію розвитку кластерів.

2.2. Завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення з історичними, теоретичними та методологічними засадами формування кластерів, їх концептуальною основою;
- освоєння основних принципів створення кластерної системи;
- вивчення організаційних моделей кластерів;
- аналіз кластерної політики;
- освоєння кращих практик управління кластерами, оволодіння навиками кластерного менеджменту;
- з'ясування детермінант кластеризації креативних індустрій;
- оволодіння методичним інструментарієм для розвитку креативного кластера в обраній галузі;
- вивчення та аналіз українського та зарубіжного досвіду розвитку креативних кластерів.

Вимоги до знань і вмінь

У результаті вивчення дисципліни **студент повинен знати:**

- сутність ключових понять «кластер», «креативність», «креативний кластер», «інноваційний кластер», «кластерний менеджмент»;
- основні концепції, принципи, правила формування кластерів;
- види кластерів і підходи до їх класифікації.
- передумови, перешкоди та переваги створення кластерної системи;
- ключові характеристики організаційних моделей кластерів;
- сутність кластерної політики;
- моделі та практики управління кластерами;
- детермінанти кластеризації творчих індустрій;
- типи креативних кластерів;
- національні та регіональні програми кластеризації;
- особливості інноваційних кластерів;
- механізми та інструментарій розвитку кластерів.

Студент повинен вміти:

- сформулювати фаховий понятійно-категоріальний апарат
- класифікувати кластери, аналізувати існуючі підходи до їх класифікації
- оцінювати переваги використання кластерного підходу
- орієнтуватися в нормативно-правовій базі в галузі інноваційної і кластерної діяльності
- застосовувати практики управління кластерами;
- давати оцінку стратегії розвитку кластерів зарубіжних країн;
- виявляти особливості організації креативних кластерів в Україні;
- визначати механізми та обирати інструменти для розвитку кластера в обраній галузі.

3. Програма навчальної дисципліни «Кластери в творчій індустрії»

Змістовий модуль 1

Історичні, теоретичні та методологічні засади кластерів

Тема 1. Вступ до курсу «Кластери в творчій індустрії»

Мета та завдання курсу «Кластери в творчій індустрії». Структура, предмет та зміст. Специфіка й значення даної дисципліни у професійній діяльності журналістів. Основні терміни і поняття. Рекомендовані джерела інформації.

Тема 2. Історичні передумови виникнення кластерів

Історичні, політичні, економічні, соціокультурні та інші передумови виникнення ідеї кластеризації. Історіографія концепції кластерів українських і зарубіжних авторів.

Тема 3. Теоретико-методологічні основи кластерів

Понятійно-категоріальний апарат. Відправні начала, основні закони, принципи, правила формування кластерів. Новітні методологічні підходи до їх вивчення.

Тема 4. Концептуальні засади формування кластерів

Концепції формування кластерів. Основні закономірності та стадійності формування кластерних утворень. Особливості процесу їх формування. Класифікація кластерів, підходи до їх класифікації.

Змістовий модуль 2

Основи формування та управління кластерами

Тема 5. Принципи створення кластерної системи

Передумови створення кластерної системи. Перешкоди для формування кластерних утворень. Переваги використання кластерного підходу.

Тема 6. Організаційні моделі кластерів

Структура і форма кластерних систем. Ключові характеристики протокластеру, моноцентричної та поліцентричної кластерних моделей.

Тема 7. Сутність кластерної політики

Загальні цілі кластерних політик, мета і завдання, механізми та інструменти їх реалізації. Класифікація структурних елементів кластерних політик. Нормативно-правова база в галузі інноваційної і кластерної діяльності.

Тема 8. Управління кластерними об'єднаннями

Визначення терміну «кластерний менеджмент». Моделі управління кластерами. Структура органів управління. Кращі практики управління кластерами, їх переваги та недоліки.

Змістовий модуль 3

Специфіка кластеризації у творчій індустрії

Тема 9. Кластеризація креативних індустрій

Визначення понять «креативні індустрії», «креативність», «креативний кластер». Еволюція креативних кластерів, їх типи.

Тема 10. Детермінанти кластеризації творчих індустрій

Критична оцінка категорії «креативний кластер». Характерні ознаки креативних кластерів. Детермінанти кластеризації креативних індустрій.

Тема 11. Міжнародний досвід розвитку креативних кластерів

Міжнародний досвід формування кластерів. Стратегії розвитку кластерів зарубіжних країн. Національні програми кластеризації. Можливість використання зарубіжного досвіду кластеризації в українських реаліях.

Тема 12. Особливості організації креативних кластерів в Україні

Спільні та відмінні особливості організації креативних кластерів в Україні. Стан кластерного розвитку в нашій державі. Приклади існуючих кластерів.

Тема 13. Інноваційні кластери

Підходи до визначення поняття “інноваційний кластер”. Інноваційна складова кластерів. Принципи формування інноваційних кластерів, їх сутність та значущість.

Тема 14. Кластерні ініціативи в медіа-сфері

Сутність термінів кластерна ініціатива та програма. Механізми та інструменти для розвитку кластера в обраній галузі.

**4. Структура залікового кредиту з дисципліни
«Кластери в творчій індустрії»
(денна форма навчання)**

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Тренінг, КПЗ	Самостійна робота	Контрольні заходи
<u>Змістовий модуль 1</u>						
<u>Історичні, теоретичні та методологічні засади кластерів</u>						
Тема 1. Вступ до курсу «Кластери в творчій індустрії»	2	–	–	1	8	Поточне опитування
Тема 2. Історичні передумови виникнення кластерів	2	–	–		8	Поточне опитування
Тема 3. Теоретико-методологічні основи кластерів	2	2	1		6	Поточне опитування
Тема 4. Концептуальні засади формування кластерів	2	–	–		7	Поточне опитування
<u>Змістовий модуль 2</u>						
<u>Основи формування та управління кластерами</u>						
Тема 5. Принципи створення кластерної системи	2	2	–	2	6	Поточне опитування
Тема 6. Організаційні моделі кластерів	2	–	–		9	Поточне опитування
Тема 7. Сутність кластерної політики	2	2	–		7	Поточне опитування
Тема 8. Управління кластерними об'єднаннями	2	–	1		8	Поточне опитування
<u>Змістовий модуль 3</u>						
<u>Специфіка кластеризації у творчій індустрії</u>						
Тема 9. Кластеризація креативних індустрій	2	–	–	3	8	Поточне опитування
Тема 10. Детермінанти кластеризації творчих індустрій	2	2	–		6	Поточне опитування
Тема 11. Міжнародний досвід розвитку креативних кластерів	2	1	–		7	Поточне опитування
Тема 12. Особливості організації креативних кластерів в Україні	2	1	–		7	Поточне опитування
Тема 13. Інноваційні кластери	2	–	–		8	Поточне опитування
Тема 14. Кластерні ініціативи в медіа-сфері	2	2	–		7	Поточне опитування
Разом	28	12	2	6	102	Залік

(заочна форма навчання)

Тема	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи
Тема 1. Вступ до курсу «Кластери в творчій індустрії»	2	1	8	Поточне опитування, практичні завдання
Тема 2. Історичні передумови виникнення кластерів			10	
Тема 3. Теоретико-методологічні основи кластерів			10	
Тема 4. Концептуальні засади формування кластерів	2	1	9	
Тема 5. Принципи створення кластерної системи			10	
Тема 6. Організаційні моделі кластерів			9	
Тема 7. Сутність кластерної політики			11	
Тема 8. Управління кластерними об'єднаннями	2	1	11	
Тема 9. Кластеризація креативних індустрій			11	
Тема 10. Детермінанти кластеризації творчих індустрій			10	
Тема 11. Міжнародний досвід розвитку креативних кластерів	2	1	11	
Тема 12. Особливості організації креативних кластерів в Україні			10	
Тема 13. Інноваційні кластери	–	–	9	
Тема 14. Кластерні ініціативи в медіа-сфері	–	–	9	
Разом	8	4	138	Залік

5. Тематика практичних завдань

Практичне заняття № 1

Тема: Історичні, теоретичні та методологічні засади формування кластерів

Мета: вивчення історичних передумов становлення ідеї кластеризації, аналіз окремих питань історіографії концепції кластерів, формування понятійно-категоріального апарату, ознайомлення з новітніми методологічними підходами до вивчення кластерів.

Питання для обговорення:

1. Передумови виникнення ідеї кластеризації:
 - історичні;
 - політичні;
 - економічні;
 - соціокультурні.
2. Історіографія концепції кластерів.
3. Тезаурус кластерної діяльності.
4. Методологічні підходи до вивчення кластерів

Питання, винесені на самостійне опрацювання

Еволюційні чинники виникнення кластерів.

Сутнісні ознаки кластерів.

Практичне заняття № 2

Тема: Основи формування кластерів

Мета: освоєння основних принципів створення кластерів, підходів до їх класифікації, виявлення передумов, перешкод та переваг кластерних утворень, вивчення організаційних моделей кластерів.

Питання для обговорення:

1. Закономірності та стадійності формування кластерних утворень.
2. Класифікація кластерів.
3. Передумови, перешкоди та переваги кластерних утворень
4. Структура і форма кластерних систем.
5. Характеристика існуючих кластерних моделей.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

Кластерні ініціатори

Мегакластерна модель

Типові проблеми створення, розвитку та ефективності кластерів та кластерних об'єднань

Практичне заняття № 3

Тема: Кластерна політика

Мета: з'ясувати сутність кластерних політик, проаналізувати нормативно-правову базу в галузі інноваційної, кластерної та креативної діяльності.

Питання для обговорення:

1. Цілі, мета і завдання кластерних політик.
2. Механізми та інструменти реалізації кластерних політик.
3. Сучасна нормативно-правова база в галузі інноваційної, кластерної та креативної діяльності.
4. Концепція кластерної політики в Україні.

5. Регіональна кластерна політика.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

Головні засади розвитку кластерних програм та політик в Україні

Взаємозв'язок кластерної політики та інших видів політики

Існуючі інструменти та можливості підтримки та стимулювання кластерів

Практичне заняття № 4

Тема: Кластеризація творчих індустрій

Мета: з'ясувати особливості формування креативних кластерів, охарактеризувати основні детермінанти кластеризації сфери культурних, креативних та творчих індустрій.

Питання для обговорення:

1. Сутність та типи креативних кластерів.
2. Ознаки креативних кластерів
3. Фактори утворення креативних кластерів.
4. Характеристика ключових детермінант кластеризації творчих індустрій:
 - наявність культурної, археологічної та творчої спадщини;
 - розвинена функціональна мережа та партнерство;
 - високий рівень соціальної взаємодії та взаємодовіри;
 - інноваційна база;
 - велика частка висококваліфікованих талантів та інструментів їх розвитку;
 - науково-дослідна база;
 - фінансові ресурси;
 - вільний робочий простір;
 - обережне державне втручання у роботу кластерів.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

Державна організаційно-правова, фінансово-економічна та інституційна підтримка кластерних ініціатив у сфері креативних індустрій

Інституціоналізація розвитку кластерів

Кластерні спільноти та аналітичні центри, їх ролі та вплив на розвиток кластерів

Практичне заняття № 5

Тема: Особливості розвитку креативних кластерів в Україні та зарубіжних країнах

Мета: розглянути міжнародний та український досвід формування та діяльності кластерів, зокрема в сфері культурних та креативних індустрій

Питання для обговорення:

1. Розвиток креативних кластерів в країнах ЄС.
2. Кластерні об'єднання Великобританії.
3. Досвід кластеризації США, Канади, країн Латинської Америки.
4. Особливості кластеризації країн Азійсько-Тихоокеанського регіону.
5. Кластери країн пострадянського простору.
6. Кластерні формування в Україні, їх структура, галузеві особливості.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

Завдання активізації процесів формування кластерів в регіонах України на національному та регіональному рівнях.

Кластерний розвиток та СМАРТ спеціалізація регіонів.

Сутність ревіталізації.

Доступні інструменти фінансового забезпечення кластерного розвитку в Україні

Інтернаціоналізація кластерів

Практичне заняття № 6

Тема: Кластерні ініціативи та програми в медіа-сфері

Питання для обговорення:

1. Визначення дефініцій, кластерна ініціатива та програма.
2. Сучасний стан і тенденції розвитку медіа-сфери.
3. Механізми та інструменти для розвитку кластера в медіа-сфері: зарубіжний та український досвід.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

Візія медіа-сфери в Україні.

Вимоги ЄС щодо кандидатства в медіа-сфері.

Сервіс кластеру – регулярне інформування про новини кластеру.

6. Тренінг та комплексне практичне індивідуальне завдання.

Навчальний тренінг. На прикладі населеного пункту (Тернополя чи за місцем проживання), використовуючи існуючу класифікацію передумов (регіональні, виробничі, організаційні, науково-інноваційні, освітньо-наукові) для формування кластерів, проаналізувати можливість утворення кластерів за одним із обраних напрямів у сферах: художньої літератури; кінематографії; театрального, музичного, хореографічного, пластичного, образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва; архітектури; фотомистецтва; дизайну; музейної, архівної, бібліотечної справи; книговидавництва; народних художніх промислів та ремесел; медіа тощо.

Порядок проведення тренінгу

Вступна частина – ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил та умов проведення тренінгу. Студенти отримують роздатковий матеріал у вигляді таблиць із переліком передумов, необхідних для формування кластерів за одним із обраних напрямів.

Практична частина реалізується шляхом виконання завдання, а саме заповнення таблиці у групах студентів кількістю 3–5 осіб або індивідуально.

Підведення підсумків. Обговорюють результати виконаного завдання у групах. Обмін думками з питання, що виносилося на тренінгове заняття.

Комплексне практичне індивідуальне завдання є видом поза аудиторної роботи студентів і виконуються ними самостійно у вигляді презентації з використанням новітніх інформаційно-комунікаційних засобів.

Метою КППЗ є оволодіння навичками самостійного вивчення програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, стимулювання творчості студентів і закладання підвалин для їх подальшої науково-дослідної роботи. Виконання КППЗ – важлива та обов'язкова складова курсу, один із залікових кредитів із дисципліни «Кластери у творчій індустрії».

Електронна презентація – це інноваційний спосіб публічного подання інформації за допомогою мультимедійних технологій, які уможливають одночасне зорове, слухове, кінестетичне сприйняття інформації.

Підготовка якісної презентації здійснюється поетапно:

1 етап – концептуальне проектування: формування концепції, образу аудіовізуального продукту, визначення його структури, змістової спрямованості, мети, складання сценарію презентації та ескізу продукту, вибір форми та стилю подання наукової інформації;

2 етап – власне проектування: створення шаблонів, заготовок слайдів й основних інформаційних компонентів (текстових фрагментів, графічних об'єктів), наповнення їх відповідним змістом;

3 етап – реалізація задуму: виголошення наукової доповіді з використанням технічних засобів наочності;

4 етап – аналіз результатів: самооцінка й оцінювання учасниками.

Найважливіші принципи розроблення електронних презентацій:

- *оптимальний обсяг*: слайди мають виконувати функцію доповнення, уточнення інформації, тому не повинно бути некоментованих слайдів; велика кількість слайдів викликає втому і відволікає від суті дослідження;

- *урахування інтелектуального горизонту аудиторії* (рівня підготовленості публіки): кожне слово, твердження, поняття, схема, графік повинні бути зрозумілими присутнім; абстрактні положення потрібно супроводжувати конкретними фактами, цитатами, відеофрагментами;

- *науковість і достовірність*: інформація у вигляді яскравих динамічних зображень не повинна суперечити чи спотворювати реальні факти, має бути однозначною, текстові матеріали повинні бути грамотними;

- *логічність*: між поданим у вигляді тверджень та ілюстрацій матеріалом, викладеними поняттями повинні легко простежуватися причинно-наслідкові зв'язки; кожна частина аудіовізуальної інформації має бути завершеним мікроповідомленням;

- *урахування особливостей «екранної комунікації»* (сприйняття інформації з екрана): читання є тривалішим процесом, аніж споглядання, тому текстову інформацію слід мінімізувати, натомість скористатися схемами, діаграмами, рисунками, фотографіями, анімацією, фрагментами фільмів; повинен бути продуманий темпоритм появи різних елементів презентації, їх послідовності, використання анімаційних прийомів (ефектів раптовості, плинності, мерехтіння тощо);

- *естетичність*: розмір шрифту текстового матеріалу повинен бути таким, щоб літерна інформація добре сприймалася навіть у великому приміщенні; домірність кольорів, витриманість стилю в оформленні слайдів, тон не повинен відволікати увагу від розташованого на ньому тексту.

- Оцінюється електронна презентація за такими критеріями:

- логічність у викладі наукової інформації;

- якість оформлення матеріалів;

- відповідність форми і змісту;

- ступінь емоційного впливу на аудиторію.

Під час написання роботи студент має використовувати вітчизняні та зарубіжні інформаційні матеріали, самостійно проводити пошук документальної та фактографічної інформації, систематизувати та узагальнювати дані, виявляти ключові моменти формуючи власні погляди на явища, події та процеси. захист КПЗ відбувається у встановлені терміни відповідно до робочого плану курсу та затвердженого графіку модульного контролю.

Загальною темою для КПЗу є «Власне бачення кластеризації медіа-сфери в Україні»

7. Самостійна робота

Самостійна робота студентів є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час. Головна мета проведення самостійної роботи полягає у необхідності більш детальнішого розгляду тематики курсу з використанням рекомендованих матеріалів і виконанням практичних завдань.

Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача. Навчальний матеріал з дисципліни, передбачений для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, вноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальним заняттям.

Самостійна робота студентів із дисципліни «Кластери в творчій індустрії» передбачає:

- активний діалог між викладачем та студентом у процесі навчальної діяльності;
- опрацювання навчальної літератури з курсу;
- самостійне вивчення окремих питань з дисципліни;
- виконання практичних завдань;
- підготовка письмових повідомлень (рефератів, есе, повідомлень, доповідей, статей, тез тощо);
- виконання творчих завдань (складання кросвордів, тестів, підготовка до тренінгів та ін.)

Перелік питань, винесених на самостійне вивчення

№ п/п	Питання
1.	Еволюційні чинники виникнення кластерів.
2.	Сутнісні ознаки кластерів
3.	Кластерні ініціатори
4.	Мегакластерна модель
5.	Типові проблеми створення, розвитку та ефективності кластерів та кластерних об'єднань
6.	Загальні цілі кластерних політик
7.	Головні засади розвитку кластерних програм та політик в Україні
8.	Взаємозв'язок кластерної політики та інших видів політики
9.	Державна організаційно-правова, фінансово-економічна та інституційна підтримка кластерних ініціатив
10.	Кластерні спільноти та аналітичні центри, їх ролі та вплив на розвиток кластерів
11.	Існуючі інструменти та можливості підтримки та стимулювання кластерів
12.	Доступні інструменти фінансового забезпечення кластерного розвитку в Україні
13.	Інституціоналізація розвитку кластерів
14.	Інтернаціоналізація кластерів

15.	Сутність ревіталізації
16.	Кластерний розвиток та SMART спеціалізація регіонів
17.	Завдання активізації процесів формування кластерів в регіонах України на національному та регіональному рівнях
18.	Візія медіа-сфери в Україні
19.	Вимоги ЄС щодо кандидатства в медіа-сфері
20.	Сервіс кластеру – регулярне інформування про новини кластеру

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Кластери в творчій індустрії» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: стандартизовані тести; поточне опитування; залікове модульне тестування та опитування; індивідуальні та командні проєкти; аналітичні звіти, реферати, есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; оцінювання результатів КПІЗ; студентські презентації та виступи на наукових заходах; ректорська контрольна робота; інші види індивідуальних та групових завдань.

Види роботи студента:

1. Робота на практичних заняттях

- участь в обговоренні питань;
- презентаційні виступи на заняттях;
- застосування кейс-методу;
- активна участь у ділових іграх, дебатах;
- розв'язання тестових завдань.

2. Самостійна робота:

- робота з джерелами;
- презентація результатів;
- виконання студентського проєкту (КПІЗ).

3. Контрольні зрізи (написання модульної роботи).

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30%	40%	30%
1. Усне опитування (тестування) на заняттях: 8 тем по 5 балів – max 40 балів. 2. Письмова робота – max 60 балів.	1. Усне опитування (тестування) на заняттях: 6 тем по 5 балів – max 30 балів. 2. Письмова робота – max 70 балів.	1. Підготовка КПЗ – max 40 балів. 2. Захист КПЗ – max 40 балів. 3. Участь у тренінгах – max 20 балів.

Шкала оцінювання

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою залік
90-100	зараховано
89-70	
60-69	
26-59	не зараховано
1-25	

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-14
2	Проекційний екран	1-14
3	Наявність доступу до мережі Інтернет	1-14
4	Персональні комп'ютери	1-14
5	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-14

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бакуліна Н., Фалович В. Розвиток креативних індустрій в Україні: аналіз і оцінка. *Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України*. 2019. Вип. 24. С. 24–32.
2. Гудзь М. В. Проблеми та перспективи розвитку регіональних кластерів в Україні. *Ефективна економіка*. № 2. 2015. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4231> (Дата звернення: 18.08.2023).
3. Драчук Ю. З., Трушкіна Н. В., Шипоша В. А. Застосування міжнародного досвіду формування кластерних структур у сучасних умовах регіонального розвитку України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2021. С. 18–30. URL: <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2021/50-2021/4.pdf> (Дата звернення: 18.08.2023).
4. Карасьова Н. А. Креативні індустрії як елемент стратегії постіндустріального розвитку. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2019. Вип. 3. С. 110–120.
5. Кузнецова Н. Б. Концептуальні основи формування та розвитку креативних кластерів. *Web of Scholar*. 2(20). Vol.3. February 2018. С.8–12.
6. Лазаренко Д. О., Ляшенко В. І., Уткін В. П. Структурні моделі циркулярних біоенергетичних кластерів. *Економічний вісник Донбасу*. № 1(71). 2023. С. 80–86.
7. [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-1\(71\)-80-86](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-1(71)-80-86)
8. Національна програма кластерного розвитку до 2027 року. Концепція. Орієнтири розвитку. Рекомендації / О. Юрчак та ін. Київ: АППАУ, Платформа Industry4Ukraine, 2020. 76 с.
9. Ніколаєнко С. М. Передумови формування кластерних об'єднань. *Агросвіт*. № 2. 2015. С. 46–49.
10. Новинний ресурс Ucluster. URL: <https://ucluster.org> (Дата звернення: 18.08.2023).
11. Скавронська І.В., Синьківський І.І. Детермінанти кластеризації креативних індустрій в міжнародному контексті. *Молодий вчений*. № 4 (44). квітень. 2017. С. 752–757.
12. Смолич Д. В. Концептуальні засади формування інноваційних кластерів в умовах транскордонного співробітництва. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми економіки та управління». 34. С.206–210.
13. Сотнікова Ю. В. Теоретичні аспекти формування креативних кластерів в Україні. *Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика*. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (2020, 3–4 березня), м. Харків – м. Торунь. ФОП Панов А. М. С. 191–193.
14. Ревіталізація промзон та публічних просторів: український досвід. Європейський простір <https://euprostitir.org.ua/practices/144084>
15. Тимченко Ю. Ф., Проскуріна М. О. Креативна економіка як каталізатор сталого розвитку культури. *Наукові інновації та передові технології*. № 8 (10). 2022. С. 279–289.
16. Уткін В. П. Передумови, моделі та структури промислових кластерних об'єднань. *Вісник економічної науки України*. 2021. № 2 (41). С. 191–196 DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.2\(41\).191-196](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.2(41).191-196)

17. Федоренко Г. В., Тугай А. М., Гойко А. Ф., Джабейло В. Б. концепція кластерної політики в Україні. Економіка та держава. №11. 2008. С. 5–15.
18. Яцько К. В. Креативні кластери як складова культурного середовища в контексті розвитку креативних індустрій в Україні. Питання культурології. (39). С. 241–248. DOI: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.39.2022.256934>
19. Cluster Management – A Practical Guide Part A: Overview. 2007. 65 p.
20. Diana Gutierrez-Posada, Tasos Kitsos, Max Nathan & Massimiliano Nuccio (2023) Creative Clusters and Creative Multipliers: Evidence from UK Cities, *Economic Geography*, 99:1, 1-24, DOI: 10.1080/00130095.2022.2094237 URL: <https://doi.org/10.1080/00130095.2022.2094237> (Дата звернення: 18.08.2023).
21. Evans G. (2009). Creative Cities, Creative Spaces and Urban Policy. *Urban Studies*, 46(5–6), 7–15. <https://doi.org/10.1177/0042098009103853>
22. Galloway, S., & Dunlop, S. (2007). A Critique of Definitions of the Cultural and Creative Industries in Public Policy. *International Journal of Cultural Policy*, 13, 17–31.
23. Jurene, S., Jureniene, V. (2017), “Creative Cities and Clusters”, *Transformations in Business & Economics*, Vol. 16, No 2 (41), pp.214–234.
24. The impact evaluation of cluster development programs: methods and practices / editors, Alessandro Maffioli, Carlo Pietrobelli, and Rodolfo Stucchi. Inter-American Development Bank, 2016. 203 p.
25. Understanding the growth potential of creative clusters. *Frontier Economics*. 26 August 2022. 54 p.